

Nuri Demirağ, Türk uçak sanayiinde bir ilki gerçekleştirmiş çok önemli bir müteşebbistir. Girişimcinin en önemli projesi ilk Türk uçaklarını

üretmiş olmasıdır. Çekoslovak firmayla Beşiktaş'ta uçak fabrikası kuran Nuri Demirağ'ın bu hikayesini Güven Bilge çizimleri ile sayfalarımıza taşıdı.

NURİ DEMİRAĞ UÇAK FABRİKASI

NURİ DEMİRAĞ, TÜRK UÇAK SANAYİNDE BİR İLKİ GERÇEKLEŞTİRMİŞ ÇOK ÖNEMLİ BİR MÜTESEBBİSTİR. BU GİRİŞİMCİNİN EN ÖNEMLİ PROJESİ İLK TÜRK UÇAKLARINI ÜRETİMİŞ OLMASIDIR.

DEMİRAĞ, SIVASLI BİR AİLENİN ÇOCUĞUDUR. İSTANBUL'A YERLEŞTİKTEN VE BİR SÜRE MEMURLUK YAPTIKTAN SONRA MEMURLUKTAN İSTİFA EDEN DEMİRAĞ, 1922 YILINDA BİRİKTİRMİŞ OLDUĞU BİR MİKTAR PARAYLA GİRİŞİMCİLİĞE İLK ADIMINI ATAR VE SİGARA KAĞIDI ÜRETMEYE BAŞLAR.

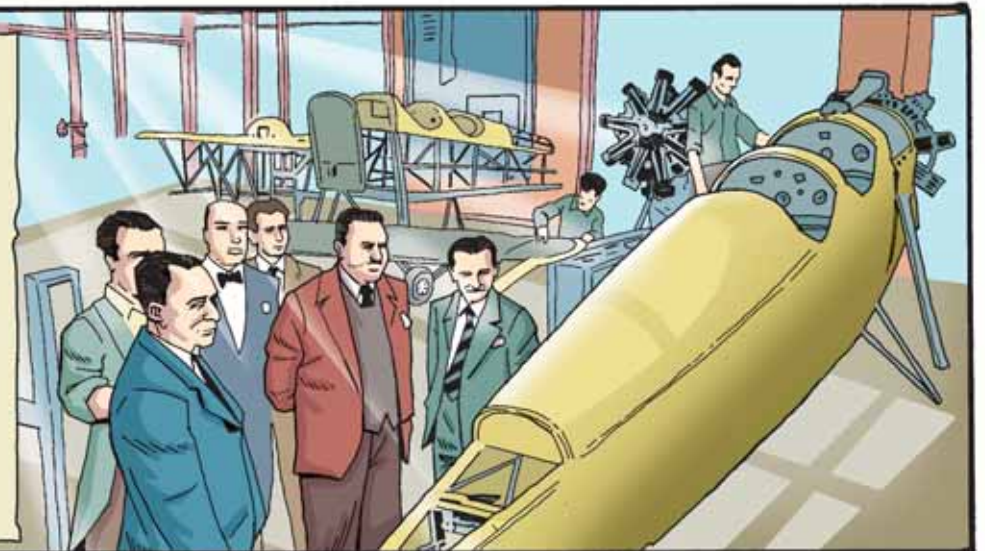
BİR SÜRE SONRA KAZANDIĞI PARA SERMAYESİNİN BİRKAÇ KATINA ÇIKAR. BU ŞEKİLDE SİGARA KAĞIDI İMALATINDAN UÇAK YAPIMINA KADAR FARKLI SEKTÖRLERDE GİRİŞİMLER YAPAN NURİ DEMİRAĞ, İLERLEYEN YILLARDA TÜRKİYE'NİN EN ZENGİNLERİ ARASINDA YERİNİ ALIR.

KURTULUŞ SAVAŞI'NDAN YENİ ÇIKAN TÜRKİYE SERMAYE AÇISINDAN FAKİRDİR. ÜLKENİN İHTİYACI OLAN UÇAKLAR ANCAK O YILLARIN ZENGİNLERİNİN BAĞIŞLARIYLA ALINIR. NURİ DEMİRAĞ'IN YANINA DA UÇAK ALIMI İÇİN BAĞIŞ İSTENMEK ÜZERE GİDİLİR. DEMİRAĞ BU TEKLİF KARŞISINDA BAĞIŞ YAPMAK YERİNE FABRİKA KURMAYI VE BUNDAN BÖYLE UÇAK KONUSUNDA DIŞA BAĞIMLILIKTAN KURTULMAYI ÖNERİR.

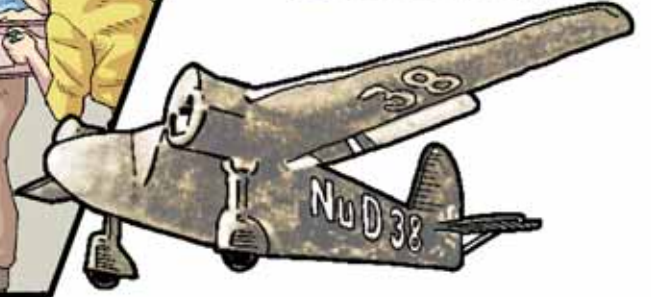
TEKLİFİ ELBETTE OLDUKÇA CAZİPTİR VE DERHAL FABRİKA KURMA GİRİŞİMLERİNE BAŞLANIR. İLK İŞ OLARAK, AVRUPA UÇAK ÜRETİM MERKEZLERİNİ ZİYARET EDER. DEMİRAĞ YANINA ALDIĞI MÜHENDİS VE TEKNİSYENLERLE ÇEKOSLOVAKYA, ALMANYA VE İNGİLTERE'DEKİ UÇAK FABRİKALARINI GEZER, BİRÇOK TEKNİK ÖĞENİR. YURDA DÖNDÜĞÜNDE İSE SOMUT BİR GİRİŞİM YAPARAK, ANLAŞTIĞI ÇEKOSLOVAK FİRMAYLA BEŞİKTAŞ'TA İLK UÇAK FABRİKASINI KURAR.

FABRİKA İLK SİPARİŞİNİ HEMEN ALIR. SİPARİŞ TÜRK HAVA KURUMU TARAFINDAN VERİLMİŞTİR. BÖYLECE 10 ADET EĞİTİM UÇAĞI 65 ADET DE PLANÖR İMALATINA, BİR YANDAN DA N.U. D. 38 ADLI YENİ BİR UÇAK İMALINE BAŞLANIR.

BUNA GÖRE BU UÇAK ÇİFT MOTORLU BİR YOLCU UÇAĞI OLACAK, ANCAK AYNI ZAMANDA SAVAŞ ZAMANINDA DA EKSİKSİZ BİR BOMBA UÇAĞINA DÖNÜŞEBİLECEKTİR. 270 KM HIZLA GİDEBİLECEK VE 5.500 METRE YÜKSEKLİKTEN UÇABİLECEKTİR.

ÜRETİLEN BU İLK YOLCU UÇAĞI BÜYÜK BİR COŞKUYLA KARŞILANIR VE TÜRKİYE KAMUOYUNUN OLDUĞU GİBİ YABANCI KAMUOYUNUN DA DİKKATLERİNİ ÇEKER.

NURİ DEMİRAĞ YAPTIĞI BU GİRİŞİMLERLE YETİNMEZ VE FABRİKA BÜNYESİNDE BİR DE PİLOT OKULU AÇAR. OKUL BİRÇOK MEZUN VERİR. BU ARADA YEŞİLKÖY HAVAALANININ BULUNDUĞU BÖLGE DEMİRAĞ TARAFINDAN SATIN ALINARAK TEST UÇUŞLARI İÇİN KULLANILIR.

NURİ DEMİRAĞ O YILLARDA SELAHATTİN ALAN İSİMLİ BİR UÇAK MÜHENDİSİYLE ÇALIŞIR. BU MÜHENDİS UÇAKLARIN TASARIMI, TEKNİK İŞLERİN TAKİBİ GİBİ KONULARLA İLGİLENİR. ÜRETİLEN UÇAKLARIN TEST UÇUŞLARININ YAPILDIĞI DÖNEMDE SELAHATTİN ALAN DA BİR UÇUŞ YAPMAK İSTER.

HEYET ÖNÜNDE UÇAĞIN TEST UÇUŞUNUN GERÇEKLEŞTİĞİ SİRADA YETERLİ UÇUŞ DENEYİMİNE SAHİP OLMAYAN SELAHATTİN ALANIN YANLIŞ İNİŞ YAPMASI SONUCU UÇAK YERE ÇAKILIR. SELAHATTİN ALAN, YERE ÇAKILAN UÇAKTAN SAĞ ÇIKAMAZ.

BU OLAYIN ARDINDAN TÜRK HAVA KUVVETLERİ GÜVENLİĞİ OLMADIĞI GEREKÇESİYLE TÜM SİPARİŞLERİNİ İPTAL EDER. UÇAK ÜRETİM İŞLERİ BİR TÜRLÜ DÜZELMEYEN DEMİRAĞ, 1945 YILINDA TÜRKİYE'NİN İLK UÇAK FABRİKASI OLAN NURİ DEMİRAĞ UÇAK FABRİKASINI KAPATIR.